

DE LICHTE VOORDE

PERIODIEK VAN DE
VERENIGING VOOR OUDHEIDKUNDE TE LICHTENVOORDE

juli 1977, nummer 7.

Tevens eigenaren en bewoners van "Het Hof" Lichtenvoorde.

Genealogie: Buijnink - Vriesen - Arentsen - Buijnink.

1756. Den 11 Augustus is geboren Roelof Buijnink.
1751. Den 11 Julij is geboren Derksken Vearbeek.
1781. Den 15 Februari geboren Johanna Hermina Buijnink.
1783. Den 4 November geboren Antonij Kristiaan Buijnink.
1787. Den 1 April Jan Gerhard Buijnink.
1791. Den 26 September geboren Engelina Buijnink.
1814. Den 24. April getrouwd Gert Jan Vriesen en Engelina Buijnink.
1815. Den 17 January geboren Johanna Christina Vriesen.
1830. Den 15 Juli 's nachts om drie uur is onzen geliefden vader Roelof Buijnink in den ouderdom van bijna 74 jaren overleden.
1835. Den 16 januari 's morgens om zeven uren onze geliefde moeder Derksken Vearbeek in den ouderdom van 83 jaren en 6 maanden.
1835. Den 22 Februari getrouwd Adolf Arentsen en Johanna Christina Vriesen. Burgerlijk gehuwd 20 Dec. 1834.
1836. Den 31 januari geboren Severina Aleida Arentsen.
1838. Den 11 Mei overleden Johanna Hermina Buijnink in den ouderdom van 57 jaar.
1838. Den 26 Juli geboren Roelof Arentsen.
1841. Den 19 Augustus geboren Theodora Engelina Arentsen.
1842. is mijn geliefde Moeder Engelina Buijnink in den ouderdom van ruim 52 jaar 16 December 's avonds om half tien uren door een plotselinge dood in den Heer ontslapen.
1844. Den 30 Maart geboren Gerharda Johanna Arentsen.
1850. Den 11 April geboren Hendrjetta Arentsen.
1852. Den 4 juni geboren Johanna Adolviens Arentsen.
1861. Is mijn geliefde Vader Gerrit Jan Vriesen in den ouderdom van ruim 78 jaar op 15 april 's morgens half acht uren in den Heer ontslapen.
1862. Getrouwd D. Sluijter en Severiena Aleijda Arentsen en J.W. te Giffel en Theodora Engelina Arentsen op 26 Juni.
1863. Den 10 Juni geboren onze kleindochter Cornelia, Judicht Sluijter van 7 maanden.
1863. Den 25 Augustus 's morgens om 7 uur is onze geliefde dochter Severiena Aleijda overleden.

1863. Den 21 September 's avond 6 uur is onze kleindochter Cornelia, Judicht Sluijter in den ouderdom van 3 maanden 11 dagen overleden.
1866. 24 October getrouwd C.F. Bruist en Gerharda Johanna Arentsen.
1881. 13 Januari getrouwd B.W. Grutterink en Hendrujetta Arentsen.
1886. 3 November getrouwd W.E. Buijnink met Johanna Adolviens Arentsen.
1889. Den 17 September des middags om half één overleed onze geliefden Vader Adolf Arentsen in den ouderdom van 79 jaar en 4 maanden.
1897. 12 October 's avonds om zes uur overleed onze geliefde Moeder Johanna Christina Vriesen aan een beroerte die ze zaterdag den 9 October 's namiddag om vier uur heeft gekregen; ze heeft niet meer gesproken in die bewusteloozen toestand is zij dinsdag 's avonds overleden in den ouderdom van 82 jaar en 9 maanden.
1855. Geboren 18 Augustus W.E. Buijnink.
1875. Mina te Giffel 18 Juli verjaart.
1843. Geboren 2 November B.W. Grutterink.
1835. Geboren 21 December C.F. Bruist te Ede, overleden 8 Juni 1894 te Rijssen.
Jan Buijnink (1720-1785), wonende op "Het Hof", maar niet als eigenaar.

Aantekeningen uit het archief Buijnink.

J.F.W. Buijnink.

In de "Heraldische Mitteilungen" Zum Kleeblatt jaargang XXIX (1918), 19 wordt een wapen Bünig beschreven t.w. "Herz aus dem 3 Blumenstengel wachsen". Volgens de annotatie is dit het wapen van "Altes in Leer blühendes Geschlecht (Akten der Gerlachschen Stiftung in Embden.)"

Archief - Bocholt

Familien Namensregister.

in 1419 - Markgenossen der Müssemer Markt

o.a. Gert Bunynck.

in 1517 - Engelbert Bunynck.

Hinrich Bunynck.

Rijksarchief in Gelderland

II. Jan Buijnink, nagelaten zoon van Jan Buijnink uit het Ambt Bocholtz. (Spork).

Huwt te Aalten:

Ned.Herv. den 25 April 1686.

Elsken te Rule, dr. van Nellis te Rule, op den Estijser.

uit welk huwelijk:

gedoopt te Aalten N.H.

1. Juni 1690 Roelof.

(het groot- en klein Buning bestaat thans nog en is gelegen nabij Grenskantoor Hemden.

Deze boerderijen zijn eigendom van de stad Bocholt.

De boerderij te Roele ligt in IJzerlo gem. Aalten en is nog steeds eigendom van de familie te Roele.)

III. Roelof Buijnink, trouwde als zoon van Jan Bunink 14 januari 1714 met Christina Meijerink, dr van Berent M., beiden wonende in het dorp Aalten, aan de Markt.

uit welk huwelijk:

gedoopt te Aalten N.H.

7. Juni 1715 Engelbertus.

19. September 1717 Henric.

1. Januari 1720 Jan.

22. Januari 1722 Berent.

25. Mei 1724 Gerrit.

10. Augustus 1727 Elske.

IV. Jan Büninck, zn van Roelof Buninck en Christina Meijerink gedoopt 1-1-1720 te Aalten.

overleden 4. Februari 1785 te Lichtenvoorde, begraven 9-2-1785

te Lichtenvoorde. Boswagter der Heerlijkheid Lichtenvoorde.

Huwt te Lichtenvoorde:

1e. 9 en 30 April 1747 te Lichtenvoorde

Christina Sylvolts, dr. van Jan Sylvolt, overleden 7 April 1755, te Lichtenvoorde, uit welk huwelijk geen kinderen.

2e. 2 en 15 Augustus 1755 te Lichtenvoorde.
 Harmina te Clouse, dr. van Wander te Kloese en Lijsbeth te Kyfte,
 uit Dalen bij Aalten.
 overleden 11 september 1781 te Lichtenvoorde.
 gedoopt te Aalten 13 Augustus 1719.

uit welk huwelijk:

gedoopt te Lichtenvoorde:	11-8-1756	Roelof. (volgt V.)
id.	id. : 10-5-1758	Anna Christina.
id.	id. : 30-6-1760	Elisabeth.
id.	id. : 5-6-1762	Ageta, Theodora, Cebila.

V. Roelof Buinink, zoon van Jan Buinink en Harmina te Clouse, geb. ged.
 11. Augustus 1756 te Lichtenvoorde.

overl. 15. Juli 1830 te Lichtenvoorde, 's nachts om 3 uur.
 huwt te Lichtenvoorde, 14/4 - 4/5 1780.

Derkje Veerbeek, dr. van Derk Jan Veerbeek.

geb. 11 Juli 1751 te Wehrdebroek.

overl. 16 Januari 1835 te Lichtenvoorde, 's morgens om 7 uur.
 (van deze beide echtelieden zijn krijt-tekeningen)

Roelof Buijnink. 1756 - 1830.

was:

- 1e. 1785 - 1830 Boswagter der Heerlijkheid Lichtenvoorde.
- 2e. 1800 - 1824 Meerdere malen lid der Herv.Kerkeraad en Kerkelijke Commissie.
- 3e. 1812 - 1815 Provisioneel (voorlopig) Burgemeester.
- 4e. 1824 - 1830 Kerkvoogd der Hervormde Gemeente.

uit welk huwelijk:

te Lichtenvoorde geboren en gedoopt:

- 9/5/18 - 2 - 1781 : Johanna, Harmina.
- 4./9 - 11- 1783 : Antoni, Christiaan. (Gemeente- en administrend kerkvoogd)
- 1./1. - 4 - 1787 : Johan, Gerhard. (timmerman, kerkvoogd)
- 26/9 - 2/10 1791 : Engelina.

VI. Antoni, Christiaan Buijnink, zoon van Roelof - en Derkje Veerbeek,
 geb. 4-11 - 1783 te Lichtenvoorde.

huwt: Johanna, Gerritdina (Grada) te Scheggert uit Eibergen,

uit welk huwelijk te Lichtenvoorde gedoopt/geboren:

- 8/16 - 2 - 1840: Reindina, Theodora (x 22-7-1860 te Lichtenvoorde):
 Jan, Antoni te Weeme, geb. te Borculo, zoon van
 Antoni ter Weeme en Johanna, Aleida Beumers)
 (vertrekken 15 Mei 1863 naar Eibergen).
- 25/3-3/4-1842: Johanna Geertruida (x 18-6-1863 te Lichtenvoorde)
 met Hendrik, Siomon Strijkers, wedr. van Dorothea,
 Simonetta de Vree.)
 (vertrekken met weduwe Buijnink - te Scheggert en
 zuster Johanna, Hermina Buijnink in Nov. 1863 naar
 Millingen).
- 23/29 - 10 - 1843: Johanna, Hermina (vertrekt 1863 naar Millingen)
- 7/19 - 9 - 1847: Roelof, naar Maasland.

VI.bis. Johan, Gerhard Buijnink, zoon van Roelof en Derkje Veerbeek.

geb. 1- 4-1787 te Lichtenvoorde (Kerkvoogd, timmerman)
overl. 10- 9-1856 te Lichtenvoorde.

huwt 13 July 1817 te Lichtenvoorde.

Aleijda Liefertink, dr. van Roelof Liefertink te Aalten,
uit welk huwelijk te Lichtenvoorde werden geboren:

19-4-1819: Dora, Johanna(x 1e 21-11-1844 te Lichtenvoorde)
Frederik, Otto Venderbosch, zoon van Evert Venderbosch en
Margaretha Wijnveld.
(x 2e 12-8-1864 te Lichtenvoorde)
(als weduwe) Jan, Willer Schreurs,
wedr. van Grada, Hendrika Doornink).

26-12-1821: Roelof (overleden 19-4-1823)

26- 4-1824; Roelof (volgt VII).

11-12-1826: Johanna (x 6-11-1848 Gerrit Kuik, zoon van Johanes en Grada
Colenbrander van Varsseveld.

6-4- 1829: Frederik (overleden 30-1-1832)

20-12-1831: Bernardus (vertrekt 1859 naar Eibergen)

7- 9-1834: Frederika (overleden 20-2-1836)

29- 2-1840: Frederik (vertrekt 1865 naar Enschede.)

VII.

Roelof Buijnink, zn van Johan Gerhard en Aleijda Liefertink
geb.26-4-1824 te Lichtenvoorde. (timmerman-aannemer, wegenbouw,
overl. 25-3-1907 te L'voorde. Tienden schatter Kroon domein, Kerkvoogd,
Kon.onderscheiding in silver)

huwt: 16 februari 1849 te Lichtenvoorde Wilhelmina Voltman, geb.
22-8-1820 te Bredevoort,

overl.: 20-12-1907 te Lichtenvoorde,
uit welk huwelijk te Lichtenvoorde geboren:

7-12-1849: Aleida Hendrika (x 4-12-1878 Herman Manschot (smid)
geb. 26-4-1845, overl. 14-8-1897 te
Lichtenvoorde, uit welk huwelijk geen
kinderen).

30- 8-1851: Jan, Willem (x 14-12-1883 Antonetta Brusse uit Bredevoort,
dr. van Jan Brusse en Johanna Wilhelmina
Lohuis, Bredevoort)
overl.....te Amsterdam. (rijksambtenaar bij de belasting)

11- 6-1853 Hendrikus Bernardis (x met Wilhelmina Geetruida Garritsen)

18- 8-1855 Wilhelm Everhard (x 3-11-1886 Johanna Adolfinia Arentsen).

30-1- 1858 Johanna Frederika (x Herman Wamelink geb. 17-4-1852 te
Lichtenvoorde, overl.: 19-3-1916 te
Lichtenvoorde (rijksambtenaar bij de
belasting).

overl.: 23-3-1935 te Varsseveld, begraven te Lichtenvoorde.

28-11-1862: Wilhelmina (x 27-7-1899 Johan Richard Wansink te Laren,
verhuisd van Laren naar Rotterdam.
beiden overleden te Rotterdam.

4- 8-1860 Willemmina Geertruida (x 16-2-1889 Gerrit Willem Priester te
overl.: in maart 1945. Winterswijk, beroep Smid,
beiden overleden te Winterswijk.
(kinderloos)

28-11-1865: Frederik (x 13-8-1908 Johanna Willemmina Tervoert).

- VIII. Wilhelm Everhard Buijnink, zn. van Roelof- en Willemmina Voltman,
geb. 18-8-1855 te Lichtenvoorde (houthandelaar, makelaar, taxateur),
huwt: 3 nov. 1886 te Lichtenvoorde Johanna Adolfina Arentsen, dr. van
Adolf Arentsen en Johanna, Christina Vriezen.
(Johanna Christina was de dochter van de onder V.
vermelde G.J. Vriezen en Angelina Buijnink.
Met het huwelijk van Wilhelm Everhard, kwam "Het
Hof" weer door vererving, in het geslacht Buijnink.)
- Wilhelm Everhard overl. 6-1-1936 te Lichtenvoorde.
Johanna Adolfina overl. 26-6-1936 te Varsseveld, begraven te Lichtenvoorde.
uit welk huwelijk te Lichtenvoorde geboren:
11-6-1888: Roelof, enig kind (zie volgt IX Ver.)
- Hendrikus Bernardus Buijnink, zn. van Roelof en Willemmina Voltman
geb. 11-6-1853, (rijksambtenaar bij de belasting)
overl. in 1935 in Lichtenvoorde,
huwt Wilhelmina Geertruida Garritsen, geb. 14-1-1853, overl. 29-12-1922 te
Lichtenvoorde (kinderloos).
- VIII bis. Frederik Buijnink, zn. van Roelof en Willemmina Voltman,
geb. 28-11-1865 te Lichtenvoorde (Tienden Schatter Kroon-domein, makelaar en
overl.: 5-5-1930 te L'voorde. taxateur, assurantiën)
huwt: 13-8-1908 te Zeddum (Bergh) met (ging wonen te Lichtenvoorde)
Johanna Willemmina Tervoert, dr. van
Hendrik Jan Tervoert en Johanna Aleida Heesen, Zeddum,
geb. 28-9-1883 te Zeddum,
overl. 15-7-1956 te Lichtenvoorde,
uit welk huwelijk te Lichtenvoorde geboren:
27-11-1909: Roelof Hendrik Jan. (volgt IX bis)
28- 1-1911: Jan Frederik Wilhelm. (volgt IX ter)
- IX. Ver. Roelof Buijnink, zn. van Wilhelm Everhard en Johanna Adolfina Arentsen,
geb. 11-6-1888 te Lichtenvoorde (houthandelaar, makelaar, taxateur)
overl. 19-4-1943 te Varsseveld.
huwt: 21-6-1921 te Utrecht (ging wonen te Varsseveld) met
Theodora Alida Zwagers, thans eigenares van "Het Hof" te Lichtenvoorde.
uit welk huwelijk geen kinderen.
- IX. bis. Roelof Hendrik Jan Buijnink, zn. van Frederik en Johanna Willemmina
Tervoert
geboren 27-11-1909 te Lichtenvoorde,
overl. 11- 1-1973 te Lichtenvoorde,
huwt: 8-5-1952 te Steenderen met Jasprina Breukink uit Steenderen,
uit welk huwelijk te Lichtenvoorde geboren:
15-3-1953: Johanna Aaltjen Roelofjen Jasprina
- IX. Jan Frederik Wilhelm Buijnink, zn. van Frederik en Johanna Willemmina
Tervoert,
geb. 28-1-1911 te Lichtenvoorde (makelaar & taxateur, assurantiën,
pres. Kerkvoogd),
huwt 17-5-1955 te Lichtenvoorde:
Wesselina Christina Henriette Wennink uit Aalten, enig kind van
Willem Wennink en Johanna Geertruid ten Bokkel te Aalten. (Stamt in

rechtelijk af van Richter Stumph),
uit welk huwelijk te Lichtenvoorde:
22- 5-1957: Johanna Geertruid Roelofjen Christina
10- 5-1959: Roelofjen Christina Willemina Henriëtte.
7- 8-1960: Frederik Wilhelm Roelof Jan
26- 1-1964: Jan Frederik Wilhelm Everhard.

Onderstaande geschreven mededelingen, is in een fles, in de pomp op de
Ganzenmarkt ingemetseld.

Aangeboden aan de Gemeente Lichtenvoorde, door de Vereniging van
Oudheidkunde te Lichtenvoorde.

Het Bestuur:

A.C.H. de Nooijer,	voorzitter.
F. Muijzer,	secretaris.
J.F.W. Buijnink,	penningmeester.
H.H. Eekelder,	vice-voorzitter.
G.J.E. Halink,	
J.B.A. Engelbarts,	
Mevr. M.A.L. Vos-Lueb,	
Mej. A.J.G. v.d.Mosselaar.	

Metselaar dezerpomp, ons mede-lid Joh.te Molder uit Vragender.

Heden, 10 juni 1977,
get. J.F.W. Buijnink

Pand Broekboomstraat 29 en 31 te Lichtenvoorde
thans bewoond en eigendom van de Fraters van „St. Eloy”.

Dit dubbelwoonhuis is gebouwd in 1879 door notaris Johannes, Everhardus de Voogt, geboren te Sadang (N.O.I.) 16 september 1843, huwt te Kampen 16 oktober 1873 Geertruida Elisabeth Edwardina Schoon, geboren te den Helder 12 april 1845.

Ingekomen van Wageningen. De hieronder genoemde moeder kwam in van Bennekom.

De ene helft van het dubbelwoonhuis werd bewoond en kantoor gehouden door de notaris (thans no. 31), de andere helft door zijn moeder Clara Geertruij Aletta Vreede, geb. 's Gravenhage 8 december 1820 en overleden 1 februari 1900 te Kampen. Zij was de weduwe van Nicolaas Goservinus de Voogt.

Deze notaris familie heeft maar 5 jaar in Lichtenvoorde gewoond en vertrok in 1884 naar Kampen. Vermoedelijk was de notaris niet sterk, hij overleed in Kampen op 1 februari 1888. Zijn vrouw overleed 27 - 10 - 1933 te Voorburg.

In Lichtenvoorde werd op 21 maart 1880 een zoon geboren : Jacob.

De foto van dit patriciershuis is vanaf Den Akker genomen. Vroeger was dit blijkbaar de voorkant van het pand.

J. F. W. Buijnink.

"VAN SCHOLTEBOER'N EN WÖNNERS"

Méér dan 100 jaor e'ledene, maor ok veur 70 jaor terugge nog, wonnen hier in den Achterhook heele grote boeren, dee wal zo'n 50 töt 100 bunder grond hadden. Ze worden Scholten e-neumd. Wieter ha-j der wat van zo'n bunder of tie;ne met een eigen plèetsken en dan nog heele kleinen, die gin grond hadden en dee as wönners 'n klein plèetsken van heugstens 2 bunder konden pachten van 'n Scholtenboer.

Zo'n'n (Scholtenboer) Scholte had 1 of meer huuskes loaten bouwen um daor dee leu in te laoten wonnen en dee mosten dan drie dage in de wekke bi-j (de) d'n Scholte wareken veur de pach(t). D'n scholte, dèn ok wal "d'n Heer" of "d'n Heerschap" e-neumd worden, kon in dee tied wönners genog krie:gen, umdat 't too neet gemakkeluk was veur boer'nzöns of wönnerszöns, dee wal trouwen wollen, um an de gange te kommene.

Dat brach(t) met, dat wat van dee scholteboeren neet makkelijk wazzen veur eure wönners. De kindere van ne wönners mosten nao de schooljaor'n ok bi-j de scholte kommewarken; dat hadde d'r wal bi-j oetbeholdene. 't Is van 't jaor 68 jaor e-leene, da'k saldaote bun e-wordene. Bi-j de compie, waor ze mi-j bi-j deden, was ok ne jonge oet ne gemeente in den Achterhoek, wat ne zönne was van ne wönners. Dèn jonge had vanaf zine schooljaor'n 'n paar jaor met zien vader naor d'n heerschap gaon arbeiden. Dèn jonge hef mi-j ne kere verteld, dat hee op n'maol teggen de scholte e'zegd hadde dat hee neet weer kwam; hee wol 's ander wark zeuken. D'n heerschap had 'm to e'vraagd of 't neet good hadde bi-j um? De jonge hadde daorop e-antwoord: "Dat ze(g)'k neet, maor ik wil 's wat anders!". Too had de scholte e-zegd: "A-j dat doot, dan kan ow vader ok wal vertrekken!" En zo was 't ok egaone; de leu hadden van 't plèetsken of-e-mot. Bi-j ne scholte mosten ze wal good luustern en neet te völle praotjes hemmen. Daor was völle verschel in scholteboer'n, maor ok wal in wönners.

Zo wet ikke 'n heel wat better geval van d'n scholteboer op 't Holzenbrink met zienen wönners Bats, den hee op zien plèetsken Mosman had wonnen. Dat plèetsken was umsgeweer 2 bunder groot; daor was ne koostal in met plaatse veur 2 koone en 2 kleine varkensschötjes. Bats lèëfden daor met ziene vrouwe Oöltjen en ze hadden ne zönne, den heetten Jan Willem; dat was rech 'n mooderskind. Dèn Jan Willem was n'n klooksten neet. In de schoole kon hee dan ok neet te bes metkommen; de heugste klasse hef hee dan ok neet e-haald. I-j konnen ok neet zeggen, dat hee

dom was. Bi-j 't Mosman was ok nog luk veldgrond en Bats mocht van zienen heerschop daor nog wal van te gange maken. Too Jan Willem van de schoole af was, heelp hee zien vader daor wal met en at er dan grondgrond verkruu:d mos worden, zèè Jan Willem teggen zien vader: "Kruu: i-j maor, i-j bunt toch krom!" Daor had d'n jonge wal geliek in. Bats was ok krom; hee was ok al umsgeweer 60 jaor. Hee was luk old e-trouwd en 't was ne schoorduu;vel met 't wark; dat slagen zienen heerschop ok lomp good. De Mosmans wazzen vromme leu. Bats mos 3 dage in de wekke hen warken bi-j de Scholte veur de pach(t). Maor at er bizunderen drokter was bi-j d'n Scholte en hee worden e-roopene, dan mos e kommen. Dee meerdere dage verdeenene 2 kwartjes dagen op eigen kos(t). Jan Willem genk nao ziene school jaor'n ok al met naor d'n heerschop en 't éérste jaor verdeenen hee too 1 dubbeltjen dagens; dat is later op e-klommene en too hee 18 jaor was, had e ok 2 kwartjes net as zien vader. Bats kon naor de Scholte hen arbeiden gaon wanneer at hee wol. At 't 'smorgens slech(t) weer was, dan zèèt-e teggen Oöltjen: "Ik gao naor mienen lanter", zo neumen Bats ok d'n Scholte. De naobers mochten den Mosmans Bats allemaole good lie'n; 't was ne behulpzamen kearl. At-e e-roopene worden, al was 't ok bi-j nacht of ontied, hee stond dadelijk klaor. Veural met 't beeste melken, hadden ze 'm d'r geerne bi-j. Daor had hee good verstand van en hee pakken duftig an. Hee was nargens foi van, hee genk maor zo op de kneene in de potställe achter de koo liggen en nao dee tied woskene zich kweeleke de hande. Met 't zich wasken gebroeken hee meestentied grindzand in plaatse van zeepe; dat heelp veur 'em ok neet lange, want hee proe-men duftig tabak oet zo'n 'n blauwen toete van 8 cent 't halve pond; dat was 'n goedkoopsten dee d'r was en met 't wark spoj hee zich ieder bots in de hande. Hee had altied zo'n 'n broe:nen smand tusken de vingere zitten en um de mond hen, was hee dan ok neet bezunder zellik. De leu mestten 's jaors n' paar varkene en 'sharfs slachtten ze d'r doar eene van veur eigen gebroek. Dat varken worden met 't ofsnie:n, behalve 't spek en de rössels an kleine stukken e-maakt, met 't bot erin en met 't spek en de rössels in-e-zaltene. De rössels worden nao 't zalten op-e-rolde, veur dat ze in 't zaltkuu:ven elegd worden. Nao zo'n 14 dage worden alles weer oet 't zalt e-haald en ieder stukke met ne dunne weerdwedde an-e-bondene um in de wie:me te hangene. De rössels kwammen veuran te hangene; daor mos Oöltjen tiedelijks een plétjen veurhen snie:n, waor ze dan de panne met invreef veurdag ze

't beslag er in dee; dat dee ze veur iedere pannekooke. Dat plèttjen had ze an d'n heerd hangen, dan kon ze 't gauw krie:gen. De stukken in de wie:me worden d'r nao 3 veerdel jaors neet mooier op, maor 't slimste was dat t'r vake maden in kwammen.

Oöltjen kokken nao St. Jaopik vake boensoep en dan deed ze de maden dee ze zoog d'r wal oet veurdat ze de stukken in de pot deed, maor um de bötte hen bleven d'r toch wal wat zitten, dee zwommen dan 's meddags op d'n soep. Oöltjen en Jan Willem deden dee maden dan terugge, maor Bats zèè dan: "Dee dingere bunt jo moddervet van al dat vleis en spek vretten." Bats den leppelden ze maor met naor binnen; 't was rech ne groesvretter (greunvretter). 't Stok um ok niks of hee 's meddagens an de taofele kwamp (kweem) met hande waor d'n broe:nen tabakssmand nog an zat; daor nemp-e èèven good 'n stukke vleis of spek (umme) op d'n voes. Oöltjen zèè 'm dan somtieds: "Fo-j Bats, i-j hadden eerste de hande wal möggen wasken; i-j hebt ze jo neet half rellik". Bats gaf eur dan as bescheid: "Oöltjen, 't smek d'r mi-j èèven good umme en waor 't kump is 't ok neet rellik".

Jan Willem was neet as andere jongens van zienen lèèftied; hee was al 'n ende in de twintig en had nog nooit nao ne deerne um-e-kekkene. Wal leep-e in de meddagtied en zöndagen in d'n naoberschap noch 'n paar naoberjongens rond in de buske; dee jongens wazzen 'n jaor of vieve, zesse jonger as hee en dee plaogen 'm wal us. Ne kere hadden ze 'm e-zegd, dat hee zich ne vrouwe op mos zeuken en trouwen, umdat zien vader kort-an versletten was. Maor Jan Willem had de jongens as bescheid e-gèvene (e-geevene): "Jao i-j wilt mi-j wat veurpraoten, mien vader is met mien moader e-trouwd en noo wi-j hebb'n dat ikke met ne wildvrömde zal trouwen, maor dat do'k neet." Dee jongens hadden 'm ok al ne deerne op-e-neumd en dat was Jannööken van de Schiethoepe. 't Was van dee naoberjongens gin bezorgdheid met de Mosmansleu, maor ze hoppen, dat ze ne kere broedlachte kreegen van Jan Willem. Ze hadden met Jannööken ok al ne ofspraoke e-maakt. Jan Willem vertelden voort too-t-e in hoes kwam, dat pröötjen van de jongen an zien mooder. Oöltjen vroeg 'm: "Wat he-j daor op e-zeg(d) jonge?" Jan Willem antwoorden: "Ik heb e-zegd, i-j wilt mi-j wisse wat veur praoten, mien vader is met mien mooder e-trouwd en no wi-j hebben, dat ik met ne wildvrömde trouwe, maor dat doo'k neet." Oöltjen hef 'm too e-zegd, dat zien vader en zee-zelf, veur dat ze gengen trouwen, ok vrömden veur mekare e-west wazzen; van dat trouwen worden i-j pas familie. Daor had Jan Willem van op-e-luusterd; zo deepe

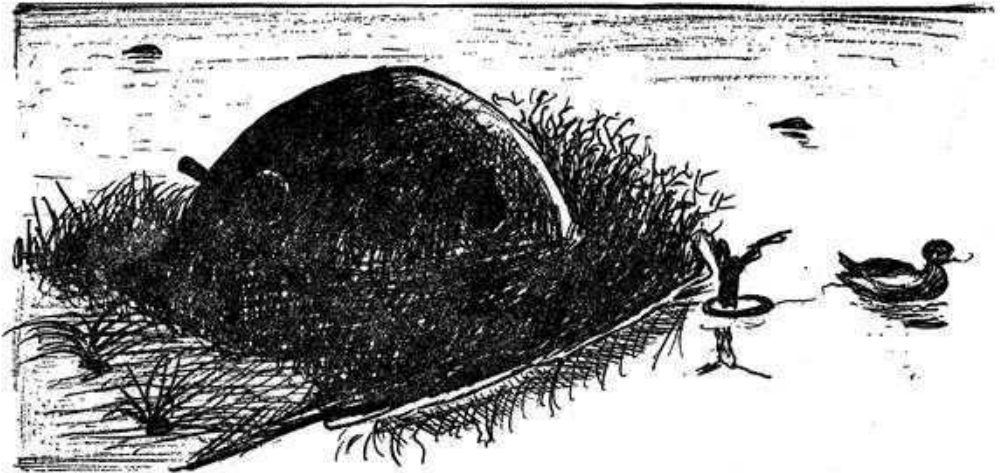
had hee d'r nooit aover e-dacht(t). Dee Jannööken wommen in n'n anderen naoberschap en daor neumden ze eur 'n kèkkelkuntjen of 'n schettergat. Bi-j 't Mosmansplèetsken hōörden nog 'n paar scheppels zaad bouwland, ne minute of tie:ne van 't hoes op d'n kamp. Op ne zōndag, umgeveer St. Jaopik, zée Bats teggen zienen zōnne: "Jonge, gao 's kieken naor euze rogge op d'n kamp, of dee ok riepe is, langshen begint de leu al te mèiene." Dat deed Jan Willem en nao 't bekieken van de rogge, genk hee daor op d'n wal zitten, 't was zu'k mooi weer. Too hee daor zo'n hōtjen had etettene, was Jannööken van de Schiethoepe daor ok ankommen kuieren. Ze had Jan Willem an-e-sprokkene en was 'n paar trad van 'm of ok op d'n wal gaon zitten. 't Was Jan Willem eerste niks weerd e-wes(t), maor Jannööken kon duftig good met de mond en kreeg 'm toch an de proat; eerste aover 't weer en de rogge en 't wark op de bouweri-je en later aover eur volk. Ze deed eur beste, dat wal. Ze was ok al 30 jaor e-wes(t) en zat lös op 't nus(t). Too dee beiden zo'n half uur e-praot hadden, wazzen ze oet mekare e-gaone en Jannööken had Jan Willem e'neugd, dat hee ok maor 's bi-j eur mos(t) kommen kuieren. Dat treffen van dee beiden, daor hadden de naoberjongens vaste wal de hand in e-had. In 't hoes vertellen Jan Willem 't geval voort an zien moeder en dee zèè um too, dat hee gerōs naor de Schiethoepe hen moch gaon. Oöltjen zèè em wal dat dee Jannööken in eure naoberschap wal 'es oet-e-maakt worden veur 'n kèkelkonte, maor ze wos dat 't vromme leu wazzen en ze had e-heurd, dat ze duftig arbeiden kon. Ok zèè Oöltjen nog: "Jonge, i-j mot maor rekken, de leu wilt ok wat zeggen."

Jan Willem hef de raad van zien moeder e'daone en is t'r hen-e-gaone. Too hee d'r ne paar maal e-west was, begon hee d'r loch van te kriegen en had d'r rech schik in. Nao 'n paar maond genk hee d'r alle wekke hen en 't kwam zo wiet, dat ze ofsprokken met mekare te trouwen. Een jaor later bunt ze dan ok e-trouwd. Jan Willem was too 26 en Jannööken 31 jaor; too kreegen dee naoberjongens toch broedlachte. Jan Willem en Jannööken konden good met de olde leu opscheeten en ok met euren Lanter; ze hoofden neet bange te wèezen dat ze van 't plèetsken of mosten. Euren Scholte was ok gin kwao-je kearl. Ze lèèfdn met mekare in vrèè. Jan Willem kon later ok onewettend good warken, dat had hee van zien vader e-leerd.

Ik meene te wetten, dat ze 'n jaor nao 't trouwen ok wat in de moeke e-kregene hebt; at dat waor is, is dat vastte wal 't bewies, dat 't Jan Willem good egoane is met dee vrömde.

Vraogender A.D. MCMLXXVI-XVIII/III

Diekers (Diekas) Willem.

ZANDVERSTUIVING EN POOLHUTTEN IN HARREVELD

De ijstijd heeft het hoog en laag in de gemeente Lichtenvoorde gevormd. In Vragender kan men fossielen delven op een hoogte van dertig meter boven zee. Overal komen daar granietstukken, vuursteen, agaatvormingen, bergkristal, puddingsteen, brokken ijzeroer, flonkerende mica-verbindingen en zelfs versteend hout voor. In de verzameling van J. Wopereis liggen de machtige slagstanden van mammoets, die hier vermoedelijk in kudden rondzwierven.

Ook de komvormige laagte van het Kolenbergerveen zou door het smeltwater van de geweldige gletsjer zijn uitgespoeld. Het zand, dat zo opgewoeld werd, legde zich als een brede wal om de diepte. Al vroeg kon in die laagte een bos ontstaan. Maar toen een vochtiger klimaat volgde en de diepte in een poel veranderde, stierf het bos af. Een hevige westerstorm velde de dode bomen. Het kienhout onder in het veen is daarvan een overblijfsel.

Aan de westkant werd Lichtenvoorde begrensd door het Halse veen, het Mellinkveen en het Zwarte veen. Dit laatste, dat ook het Harreveldse veen heet, is blijkbaar eveneens in een uitspoeling van de gletsjertijd ontstaan. De Venebulten vormen de westelijke rand. De hoogte langs de noordzijde werd door dezuidwestwind opgeblazen. De zandverstuiwing joeg het stof in noordoostelijke richting. Heuvels volgden op heuvels. Hier en daar zijn ondergestoven heggen aangetroffen, die de overstroming blijkbaar moesten keren. Volgens de overlevering heeft men tenslotte een hoge "toen" van west naar oost opgericht. Het zand hoopte zich aan beide zijden op en vormde zodoende een beschermende wal. Aan het oostelijk eindpunt lag de boederij het Stoverink, in elk geval een

passende naam voor de ligging. De buurt, die hierbij aansluit, heet het Zand.

"Den groten wal" was niet als landweer aangelegd, maar heeft voor het westen van Harreveld volgens zeggen wel als "liekweg" gediend. Dit wijst erop, dat hij toen nog onbegroeid was. In de middeleeuwen hoorde Harreveld evenals heel Lichtenvoorde bij de parochie Groenlo. Alle overledenen werden toen bij de oude St. Calixtus-kerk ter aarde besteld. De weg over de bulten zal wel beter geweest zijn dan de lagere door het Koekenveld of de Hemmele. Omgekeerd liep het verkeer van Lichtenvoorde over "den hogen wal" langs de Radstake naar Varsseveld. Ook de korenessen strekten zich langs deze verkeersweg uit. De verbouw van rogge was door de hoge ligging tegen wateroverlast gevrijwaard.

Ten zuiden van de hoge wal en de weg naar de Radstake strekte zich vroeger tot aan de Aaltense es de wildernis uit. 's Zomers lag het veen droog behalve in sommige gedeelten zoals het Suzebed. Na eeuwenlange exploitatie kon men omstreeks 1900 nog maar enkele ribben voor het kluun maken afgraven. Het losse puin werd in een uitgemaaide kuil uitgestrooid. Dichtbij bevond zich een steile diepe put. Hieruit namen men het water om van het uitgestrooide veen bagger te maken. Turf maken heette danook "modden". Als de bruine bagger voldoende stijf was geworden, sneed men met een spitse staak de vierhoeken, die kluun genoemd worden. Voor het drogen werden de stukken in muurtjes en torentjes op elkaar gelegd.

Op moerasseh en venen groeien veel meer mooie bloemen als in de bossen. Hele velden arnica's kleurden als oranje-margrietten hier de drassige laagten. Nu zijn ze een uiterst zeldzaamheid geworden. Heerlijk geurde de nachtorchis. Van de gevlekte orchis kwamen zuiver witte exemplaren voor. Naast de blauwe gentiaanklokjes verhieven zich overal porcelein blanke parnassia's. Bij de Venebulten ligt er nog een veldje wollegras of zoals men hier zegt venepluus. In de pors- of gagebosjes schuilden zwermen korhoenders. Evenals in het Korenburgerveen groeiden hier rijsbesstruiken.

In het voorjaar bracht men de eenwinters of éénjarige ossen en schapen naar het veen. Ook zette men hier jonge eenden uit. Om ze terug te kennen werden de zwemvliezen met een naald gemerkt of anders een eigendomsteken in de snavel geritst.

De herfstregens zetten de gehele streek onder water. De komvormige laagte had geen afvoer naar de Venegoot. Voor de eendenstropers was de

tijd van het "polen" gekomen. Op de kleine bulten, die uit het wateroppervlak omhoog rezen, bouwden ze een koepelvormige plaggenhut. Zo'n "poolhut" was nauwelijks een meter hoog. Binnen had men de bodem met stro of hooi en een oud bed bedekt. De ruimte was berekend voor twee stropers. In de plaggenkoepel had men acht schietgaten aangebracht. De stropers namen in een zak vier roop-enden of lokeenden mee, die bij de poolhutte op het water "geteurd" werden. De roop-ende kreeg een touw aan het been. Dit touw was met een drijvende ring van wilgentwijgen verbonden. De stramp, die door de ring in de veengrond werd gestoken, liet de eend voldoende bewegingsvrijheid, maar verhinderde het wegzwemmen of omhoogvliegen.

De stropers konden aan het snateren horen, dat er weer wilde eenden op het water waren neergestreken. Rustig wachtte men af, tot het gekwetter binnen het bereik van de geweren was genaderd.

Ook in het Halse veen werd er op die wijze gepoold. Voor de oppassers betekenden de poolhutten een uitdaging. Men zou heel ver door hoog water moeten polen om ze te bereiken. Het woord "polen" heeft ook die betekenis. De roop-einden zouden als waakhonden aanslaan. De stropers konden in alle richtingen ontsnappen. Bovendien dreigde er overal gevaar. De talrijke veenputten schuilden vaak onder een dichte begroeiing en waren des nachts onzichtbaar. De poolhut bood de stropers steeds een veilig onderdak.

M.Reinders O.F.M.
Vorden.

VERLENKELIJK

Tusken beume in de buske, zöch de zonne zich de pèdjes, flokkert
panneveugele op Fel in het lech(t), dof in de schemme, zwaddert um
de bloom'n; wipket wild vri-j döör de ritt'n, grööst het greun,
knabbelt nött'n, roetsket ree'n döör den zomp,
Stond ik daor - ne olde eeke - stille en getuu:ge,
De korne worden mi-j nog weeke, mi-j duch: ik dreume!

Henk Hulshof.

UIT OUDHEIDKUNDIGE KRING

=====

Een vijftal jaren is 't wel geléén
toen kroop ik door de voorde heen.
Al was hij licht, 't kosttte me wel pijn,
maar na de baring, volgt 't "zijn".
Ik groeide langzaam in getal
met goede hoop: "wat 't worden zal".
Mij werd ook een naam gegeven
als oudheidkundig ga ik door het leven.
Ik ben soepel, pas mij makkelijk aan,
een belangrijk schakel in de levensbaan.
Ik verbind 't warm, rustiek verleden
met 't koude, zakelijk heden.
Samen gaan ze nu op pad
hetgeen heel wat voeten in de aarde had.
Want groeien is geen kinderspel
in deze wereld als gezelschap.
Vurig vecht ik voor m'n taak:
ik dien de mens tot lering en vermaak,
voor al wie van 't oude houdt,
en 't graag voor 't nageslacht behoudt.
Wat achter ons ligt, dat heet verleden tijd,
maar wordt zelfs nu weer werkelijkheid.
Wat eenmaal was, bloeit nu weer op,
Zelfs met 't etikette "nostalgie" erop.
't Oude handwerk, niet alleen geprezen,
't is weer uit de as verzezen,
als een Phoenix, zo ook 't gebouw
Men imiteert hem weer getrouw.
Het verleden kan in goede combinatie
met het heden, de moderne variatie.
Eén ding wil ik echter onderstrepen:
't knaagt aan mijn geweten,
en doet mijn oude hart wel pijn,
maar 't hoeft nog géén infarct te zijn.
Helaas gebeurt 't al te vaak,
hetgeen in strijd is met mijn taak,
de afbraak, en de bijl 't ergste wapen,
doet zovele wonden gapen,
van plekjes die verloren gingen
en niet konden dingen
naar een schone harmonie
met de hedendaagse symphonie
van strakke lijnen, bims en ook beton,
als men eens wist hoe 't wezen kon!
Samen vormen één geheel,
dan krijgt ook 't oud' zijn deel.
Door alleen maar koele zakelijkheid
raken we de plaatselijke leeftijd kwijt.
Onderhevig ben ik aan kritiek,
maar ik dien de mens wel van repliek.
Kritiek moet zacht zijn als de regen,
dát bevordert groei en is een zegen.

Een oud man ben ik, die me veel bezin
maar ik ben nog net als in 't begin.
Alvoor ik nu ga sluiten
wil ik me nog één keer uiten:
"wil men d'oude nog een kansje geven,
laat me dan toch leven!
met achting voor 't nijver streven
d'Oudheidkunde weer de eer te geven."

Lichtenvoorde, Pasen 1977.

Een bescheiden poging om een steentje bij te dragen als nieuwe "maat"
van de leden.

H. Jaartsveld.

JAORGETIE: DEN

Lie:skes wordt het lenger lech(t),
Greun het grös, en buu:lt de knöppe
Töt het barstend vöörjaor is.

Zachte zuu:mt de dichte linde,
Zeute ruk het gèele bleuisel
As den zomer zunnig is.

bZwarmt de veugele, zoest de wind,
Jeg de loch(t) met lappen los,
Varft den harfst nat-gold de beume.

Hoekt de leu um den heard in hoes,
Stök de kelde, slöt den gie:zel
Wit de eidens, wet i-j dat het winter is.

LEDENLIJST VERENIGING VOOR OUDHEIDKUNDE

1. Burgemeester J.F.J. Groffen.
S. Bovenga	Chopinstraat 7	
J.F.W. Buijnink	Rapenburgsestraat 15	
Mej. B.G. Colenbrander	Ds. van Krevelenstraat 7	
A.D.W. Driessen	Schatbergstraat 60	
H.H. Eekelder	Aaltenseweg 44	
A.W.B. Eekelder	P.C. Hooftstraat 8	
A.J. Eiting	Frans ten Boschstraat 2	
B.J. Elferink	Varkensmarkt 12	
10. J.B.A. Engelbarts
J.B.A. Engelbarts	Tongerlosestraat 9	
B. Fust	Vicariestraat 10	Lievelde
C. Fortuin	Heelweg 3	Vragender
F.H.A. Geerdink	Patronaatsstraat 16	
Aug.A.J. Gierkink	Pastoor Scheeperstraat 22	Vragender
F. Gilsing	Dijkstraat 24	
J.A.W. Greevers	Van Raesfeltstraat 44	
J. Groot Zevert	Vosdijk 10	Vragender
G.J.E. Halink	Herman Harmsenstraat 10	
Th.J. Hegeman	Prinsenstraat 2	Bredevoort
20. W.A. Hegeman
W.A. Hegeman	Steenkampsweg 2	Vragender
B. Hulshof	Middachtenstraat 54	
H.J.A. Hulshof	Middachtenstraat 2	
Th.B. Hulshof	Van Heydenstraat 20	
J.J. Hummelink	Europasingel 25	Lopik
B.C.A.A. Kok	Jan Luijkenstraat 36	Hengelo
H.J. Krabbenborg	Boschlaan 3	
A.B.R. Kruip	Rapenburgsestraat 26	
F.G.J. Lageschaar	Aalbersestraat 21	Vragender
Mej. J.B.A. Manschot	v.Basten Batenburgstraat 5	
30. B.J.C.M. Marijnusse
B.J.C.M. Marijnusse	Esdoornstraat 10	
H.J. Meijerink	Frans Halsstraat 18	
Mej. A.J.G. v.d. Mosselaar	Varkensmarkt 3	
J.H. Niggebrugge	Hagenstraat 7	
A.C.H. de Nooyer	Raadhuisstraat 2	
G.C. Paasschens	Patronaatsstraat 41	
Mevr. J.R.C. Penning-Veldhorst	Gebr. Ketteringstraat 32	
M. Reinders	Ruurloseweg 99	Vorden
H.A. Schilderman	Korenbloemstraat 6	Harreveld
B.J.F. Schroër	O.Aaltenseweg 3	

40.	G.J. Tap	naamuisstraat 14	
	A.Th.J. van Tongeren	Schubertstraat31	
	J.H. Venderbosch	Zegendijk 8	Zieuwent
	Mevr. J.B. Vos-Hulshof	Schatbergstraat 10	
	Mej. G. Vrijhoef	Lievelderweg 24	
	G.J. Weenink	Eimersweg 4	Lievelde
	A.J. Weijers	Heringsaweg 5	
	J.A. Weijers	Vragenderweg 47	
	F.A.H. Wolbers	Aalbersestraat 4	Vragender
	Mevr. Kooyman-Schrikk	Middachtenstraat 68	
50.	J. Scholte	Chopinstraat 16	
	H.B. Borghuis	Raadhuisstraat 16	
	A.W. Stottelaar	Chopinstraat 13	
	Mej. P.M.W. Fust	van Basten Batenburgstraat 4	
	Mevr. M.A.L. Vos-Lueb	Schubertstraat 21	
	J.M.E.A. v.d.Velden	Chopinstraat 22	
	F.M.M. Willems	Dijkstraat 13	
	A.A. Pothof	Patronaatsstraat 40	
	Mevr. A.Th. Buijnink-Zwagers	"Bloemenhof"	Varsseveld
	Th.A.M. Thiellen	v.Randerodestraat 77	Boxtel
60.	J.M.J. Kruip	Middachtenstraat 27	
	L.H. Kock	Edisonstraat 9a	
	H.M.J. Sterenberg	Lievelderweg 34	
	Boekhandel Kramer	Rapenburgsestraat 6	
	B.H. Meulman	Past.Scheeperstraat 14	Vragender
	W.Ch.Jansen	Aaltenseweg 43	
	J.M.P. Bonsen	Dijkstraat 21	
	L.F.J. Niënhuis	Middachtenstraat 60	
	B.J. Niënhuis	Dorpsstraat 69	Zieuwent
	J.A. Venderbosch	Schatbergstraat 33	
70.	B.H. Schutten	Harreveldseweg 18	Zieuwent
	J. te Molder	Maneschijnweg 4	Vragender
	G.A.W. Boerkoel	Richterinkstraat 31	Aalten
	J.G.P. v.d.Zande	Const.Huygensstraat 5	
	F. Muijzer	Mart.Leliveltstraat 3a	
	Zusters Ursulinen	Lievelderweg 22	
	H.B.J. Stottelaar	Weijenborgerdijk 17	
	Mevr. I. Pieters	de R.van Heeckerenstraat 33	
	Mevr. A.Manscot-Doppen	Rapenburgsestraat 16	
	A.F.O. Gouda	Schubertstraat 7	
80.	L.G.J. Wolters	Blaauwgeerstraat 12	Harreveld

	Mevr. A.v.d. Boogaard	Joh.Vermeerstraat 63	
	Mevr. M.T.J. Marijnusse-Hendriks	Antoon Slotstraat 18	
	H.C. Helsdingen	Oude Aaltenseweg 10	
	B.F.M. Verhey	Oude Borculoseweg 4	Groenlo
	F.G.M. v.d.Brom	Rapenburgsestraat 21	
	H.E. Jurjus	Beukstraat 11	
	Bibliotheek	Koningstraat 26	Arnhem
	Mevr. Pothof-Manschot	Mr.Kuypersplein 9	
	W.J. Hogenkamp	Kastanjestraat 2	
90.	J.H. Kamphuis	Kerkstraat 42	Harreveld
	T.A. Menting	K.Rapenburgsestraat 8	
	H.J.J. Dankbaar	K.Rapenburgsestraat 10	
	B.A.M. Meekes	Molendijk 13	
	H.J. ter Bogt	Sievierdingweg 3	Vragender
	H. Kruip	Heelweg 39	Dinxperlo
	E.M. Knippenborg	Vinc.van Goghstraat 33	
	Mevr. J.W. Voorhuis-Pillen	Molendijk 7	
	Mevr. J.G. Heinen-te Bokkel	Hagenstraat 11	
	Mej. H. Jaartsveld	Dijkstraat 19	
100.	W. Wessels	Frans Halsstraat 21	
	I.G. Knottnerus	Van Ostadestraat 14	
	J.J. Paashuis	Frans ten Boschstraat 59	
	J.A. Holweg	Dr.Besselinkstraat 5	
	A.B.B. Schuilingkamp	Julianastraat 17	
	Mevr. J. Meijer-Krol	Hoge Veld 77	Aalten
	H. Rouwhorst	Ant. Slotstraat 14	
	Mevr. Willems-Hijlkema	Dijkstraat 13	

Digitale bewerking
Henk Hanselman
2013